

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

Informacja o sytuacji banków spółdzielczych i zrzeszających po I kwartale 2019 r.

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, sierpień 2019 r.**

1 Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

1.1 Banki spółdzielcze

Na koniec marca 2019 r. działało 547 banków spółdzielczych, z czego 308 było członkiem systemu ochrony IPS BPS, a 196 IPS SGB.

Ponadto funkcjonowało 28 banków byłych założycieli PBA SA, niebędących uczestnikami IPS, których fundusze własne na koniec marca 2019 r. były mniejsze niż 5 mln euro oraz 15 banków spółdzielczych samodzielnych.

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych wzrósł w stosunku do marca 2018 r. o 14,6% (do 232,5 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 3,5 mln zł poniosły 2 banki.

Głównymi czynnikami wzrostu był pozostały wynik pozaodsetkowy i odsetkowy. Rezerwy celowe i odpisy oraz koszty operacyjne wzrosły o 46,28 mln zł.

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i rządowo-samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 5,3% do 75,7 mld zł. Kredyty mieszkaniowe stanowiły 63,6% kredytów dla osób prywatnych, a ich wartość na koniec marca 2019 r. wynosiła 11,7 mld zł (15,5% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 12,7 mln zł było denominowane w walutach obcych.

Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem wyniósł 7,8% i nie zmienił się w stosunku do marca 2018 r. Pogorszyła się jakość należności od sektora niefinansowego: 8,6% w marcu 2018 r. wobec 8,9% w marcu 2019 r.

Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się z 43,7% do 46,1%.

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 7,8% (w sektorze bankowym o 9,6%) do 125,6 mld zł.

W bankach spółdzielczych rośnie nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora. Jest ona lokowana głównie w bankach zrzeszających i w instrumenty dłużne, przede wszystkim obligacje Skarbu Państwa i bony pieniężne Narodowego Banku Polskiego, oraz, w mniejszym stopniu, przeznaczane na akcję kredytową dla samorządów.

Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do marca 2018 r. wzrosły o 4,3% do 12,0 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,4% (wobec 17,1% w marcu 2018 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,6% ,wobec 16,2% w marcu 2018 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało w marcu 2019 r. 181 banków wobec 168 w marcu 2018 r. 3 banki posiadały fundusze własne mniejsze niż 1 mln euro.

1.2 Banki zrzeszające

Wg stanu na koniec marca 2019 r. funkcjonowały 2 banki zrzeszające¹ – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie oraz SGB-Bank S.A. w Poznaniu. Banki zrzeszające na koniec marca 2019 r. wypracowały zysk netto w kwocie 21,1 mln zł, tj. o 8,7 mln zł więcej niż w marcu 2018 r.

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego nie zmieniły się w stosunku do marca 2018 r. i wynosiły 13,2 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 5,6% do 10,6 mld zł.

W stosunku do marca 2018 r. nastąpiła poprawa jakości należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów: udział należności zagrożonych obniżył się z 18,4% w marcu 2018 r. do 17,9% w marcu 2019 r. Poprawa nastąpiła w grupie przedsiębiorców indywidualnych: z 33,7% do 30,6% oraz

---

¹ Komisja Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 14 maja 2019 r. utrzymała w całości w mocy decyzję administracyjną KNF z dnia 27 listopada 2018 r. w przedmiocie odmowy wydania zezwolenia na rozpoczęcie działalności przez Polski Bank Apeksowy Spółka Akcyjna. Tym samym na chwilę obecną działają wyłącznie dwa zrzeszenia banków spółdzielczych.

osób prywatnych: z 7,5% do 6,1%. Pogorszenie wystąpiło przede wszystkim w grupie przedsiębiorstw (z 27,3% do 30,4%) oraz rolników (z 8,4% do 11,1%).

Wyrezerwowanie należności ze stwierdzoną utratą wartości od sektora niefinansowego w bankach zrzeszających wzrosło z 45,5% w marcu 2018 r. do 49,1% w marcu 2019 r.

Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 8,9% (tj. o 2,8 mld zł, do 34,3 mld zł). Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez banki zrzeszone.

Fundusze własne były niższe o 9,2% niż w marcu 2018 r. i wyniosły 1,7 mld zł. Kapitał Tier I stanowił 75,6% funduszy własnych (81,6% w marcu 2018 r.).

1.3 Systemy IPS

Na koniec marca 2019 r. działały dwa Instytucjonalne Systemy Ochrony (w zrzeszeniu SGB i w zrzeszeniu BPS).

Oba systemy IPS pod względem aktywów stanowią 90,0% sektora banków spółdzielczych. W obu systemach uczestniczy 92,2% wszystkich podmiotów sektora banków spółdzielczych, które odpowiadają za wypracowanie 88,5% wyniku finansowego netto całego sektora.

Na koniec marca 2019 r. **aktywa** uczestników obu Systemów Ochrony wyniosły łącznie 167,1 mld zł. **Wynik netto** uczestników na koniec marca 2019 r. osiągnął wartość 224,3 mln zł. Banki będące uczestnikami Systemów Ochrony prowadziły działalność poprzez 3 200 placówek, zaś zatrudnienie wynosiło 28 533 etatów.

Portfel kredytowy bez instrumentów dłużnych banków uczestników Systemów Ochrony, na koniec marca 2019 r. wyniósł 79 793 mln zł i wzrósł w ciągu roku o 10,3%. W stosunku do marca 2018 r. nastąpiło pogorszenie jakości portfela kredytowego, udział kredytów zagrożonych wzrósł z 8,5% na koniec marca 2018 r. do 8,8% na koniec marca 2019 r. Jednocześnie nieznacznie wzrosło pokrycie rezerwami i odpisami wartości portfela kredytów zagrożonych z 46,5% na koniec marca 2018 r. do 47,7% na koniec marca 2019 r.

Fundusze własne banków należących do Systemów Ochrony na koniec marca 2019 r. były wyższe o 895,5 mln zł i wynosiły 12 247,3 mln zł. Łączny współczynnik kapitałowy wzrósł z 16,62% do 16,75%.

Według stanu na koniec marca 2019 r. oba IPS na rachunku **Funduszu Pomocowego** zgromadziły kwotę 904 mln zł, a dodatkowo w Bankach Zrzeszających dostępne są środki **Minimum Depozytowego** w kwocie 8 198 mln zł, które zabezpieczają ryzyko utraty płynności przez Uczestników Systemów Ochrony.

Dane liczbowe

Szczegółowe dane liczbowe sektora banków spółdzielczych dostępne są na stronie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego: https://www.knf.gov.pl/publikacje_i_opracowania w zakładce dane statystyczne.

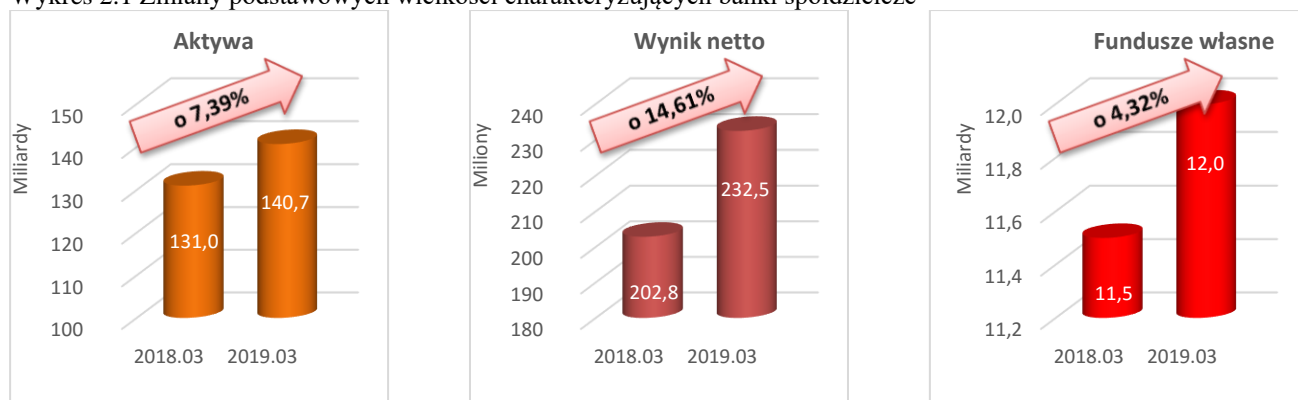
2 Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych

Na koniec marca 2019 r. działało 547 banków spółdzielczych, z czego 308 było członkiem systemu ochrony IPS BPS, a 196 IPS SGB.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (j.t.: Dz.U 2018 poz. 613) dotychczasowe umowy zrzeszenia przestały już obowiązywać w przypadku banków zrzeszonych, ale pozostających poza IPS: w dniu 23 listopada 2018 r. wygasła umowa zrzeszenia SGB-Banku S.A., a 31 grudnia 2018 r. Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Oznacza to koniec 36-miesięcznego okresu przejściowego, o którym mowa w art. 22b ust. 12 ww. ustawy. Po zakończeniu wymienionego okresu przejściowego banki, które posiadają fundusze własne o równowartości 5 mln euro oraz nie są uczestnikami IPS i nie uzyskały samodzielności przed upływem okresu przejściowego stają się samodzielne z mocy ustawy, w szczególności nie jest wymagana zgoda KNF na ich samodzielną działalność. Nie wyklucza to ich przystąpienia do IPS.

Na koniec marca 2019 r. funkcjonowało 28 banków założycieli PBA SA, niebędących uczestnikami IPS, których fundusze własne na koniec marca 2019 r. były mniejsze niż 5 mln euro oraz 15 banków spółdzielczych samodzielnych.

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	Współczynnik kapitałowy (%)	Współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2018.03	0,62	6,78	65,07	4 212,05	6,5		17,06	16,15	7,81	43,71	60,14
2019.03	0,66	7,50	62,92	4 550,77	7,5		17,41	16,59	7,77	46,08	58,67

Łączny współczynnik kapitałowy zwiększył się – od marca 2018 r. z 17,06% do 17,41% z powodu szybszego wzrostu funduszy własnych niż łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Przyrost funduszy własnych związany był przede wszystkim z podziałem wyniku za 2018 r. oraz z zaliczeniem funduszu udziałowego do funduszy CET1 opłaconego do 28 czerwca 2013 r. oraz – za zgodą KNF opłaconego po tym terminie. W okresie od grudnia 2016 r. do końca września 2018 r. banki te zarejestrowały w KRS zmiany w statutach umożliwiające odmowę wypłaty funduszu udziałowego, co jest warunkiem zaliczenia tego funduszu do funduszy CET1.

2.1 Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

Sektor spółdzielczy miał dość stabilny udział w systemie bankowym (pod względem aktywów, zatrudnienia, depozytów sektora niefinansowego i samorządów, należności od sektora niefinansowego), wyjąwszy udział w kredytach dla sektora samorządowego, gdzie odnotowano wzrost udziału.

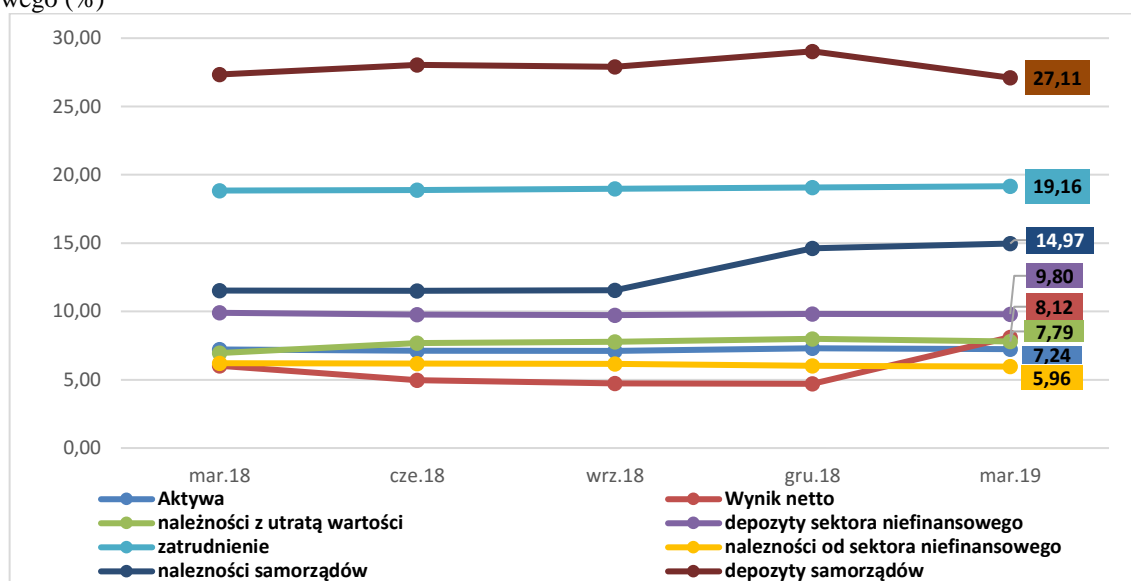
Silny wzrost udziału wyniku finansowego jest związany głównie ze spadkiem wyniku banków komercyjnych.

Sektor spółdzielczy ma nieproporcjonalnie duży udział w zatrudnieniu w stosunku do aktywów. Wynika to z faktu, iż jest rozproszony, a banki działają w mniejszej skali. Poszczególne funkcje są powielane w każdym banku.

Warto zwrócić uwagę na znaczenie sektora spółdzielczego w obsłudze samorządów: wysoki udział w depozytach oraz rosnący udział w kredytach.

Należności zagrożone w sektorze spółdzielczym rosną szybciej niż w systemie bankowym.

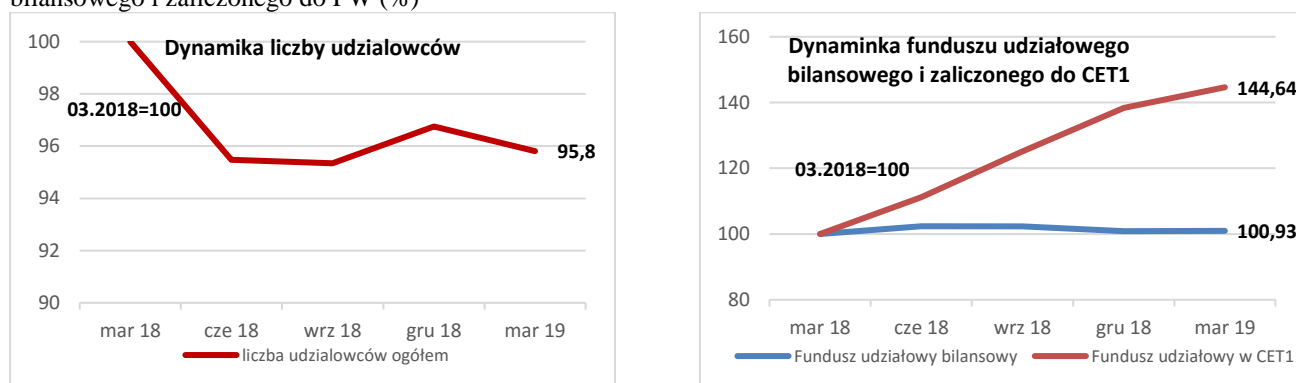
Wykres 2.2 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach systemu bankowego (%)

2.2 Udziałowcy i fundusz udziałowy

Fundusz udziałowy bilansowy banków spółdzielczych wyniósł na koniec marca 2019 r. 488 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy CET1 412 mln zł, tj. 84,6% funduszu bilansowego.

Wykres 2.3 Dynamika liczby udziałowców – osób fizycznych – banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)

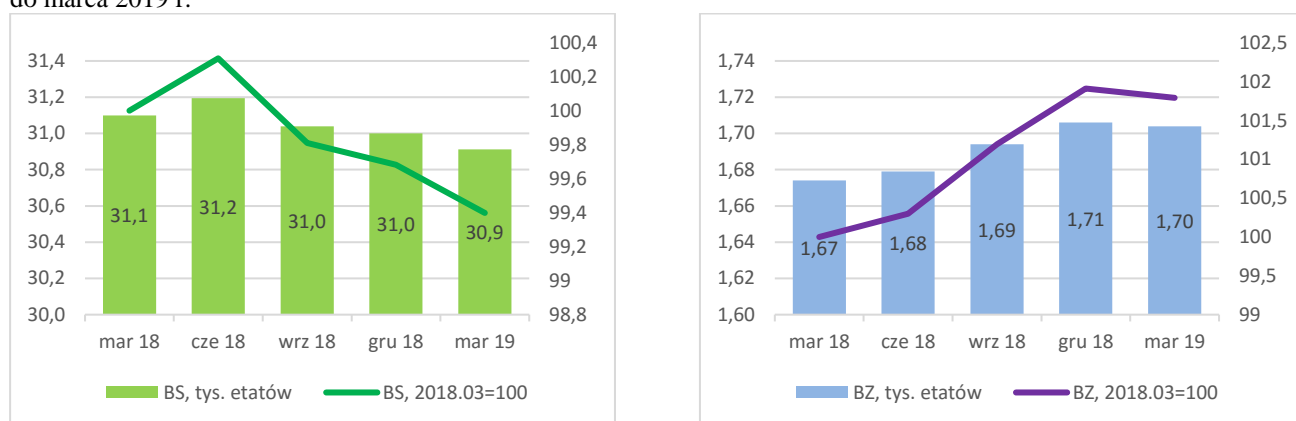

2.3 Zatrudnienie i placówki

Począwszy od 2013 r. banki redukują zatrudnienie, aczkolwiek zmniejszenie w ciągu pierwszego kwartału 2019 r. było niewielkie. W 2018 r. w bankach zrzeszających nastąpił niewielki wzrost zatrudnienia, lecz w pierwszym kwartale 2019 r. liczba pracowników nieznacznie zmniejszyła się. Trzeba zwrócić uwagę (por. wykres 2.2), że udział zatrudnienia w sektorze bankowości spółdzielczej w systemie bankowym ogółem jest dwukrotnie większy niż udział aktywów sektora spółdzielczego w aktywach systemu bankowego ogółem.

Przeciętne zatrudnienie w banku wyniosło 56,5 etatu.

Wykres 2.4 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych (BS) i zrzeszających (BZ) w okresie od marca 2018 r. do marca 2019 r.

Liczba placówek wzrosła o 6 w stosunku do marca 2018 r. i na koniec pierwszego kwartału 2019 r. wyniosła 3 510. Przeciętne zatrudnienie w placówce wynosiło 6,4 etatu.

Placówki banków spółdzielczych stanowią 36% liczby placówek bankowych w Polsce. Tak wysoki udział tłumaczy częściowo wysoki wskaźnik C/I w bankach spółdzielczych.

3 Banki spółdzielcze

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w stosunku do marca 2018 r. o 7,4% (o 9,7 mld zł), do 140,6 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 6,8%).

Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były²:

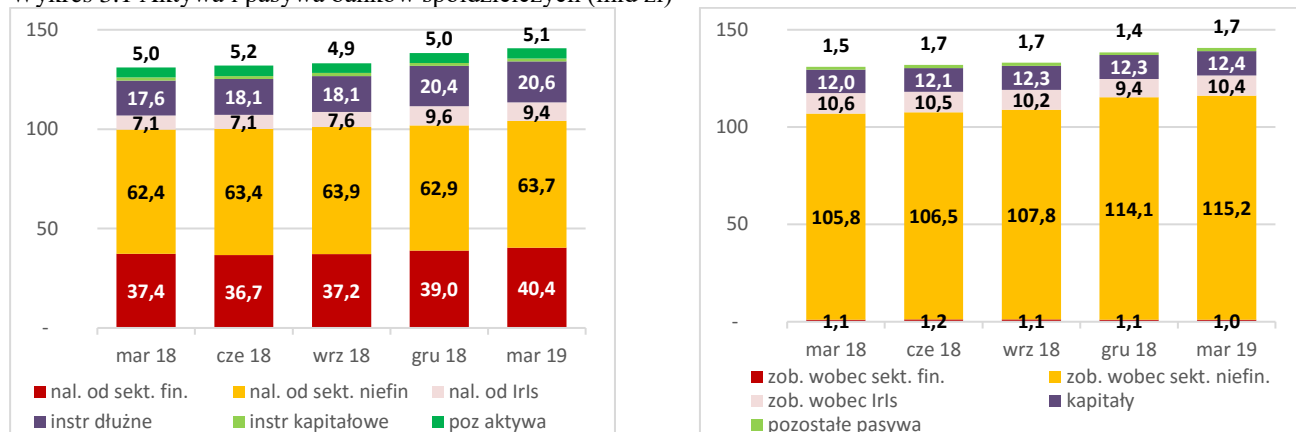
- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 9,4 mld zł (z czego 6,3 mld zł w IV kwartale 2018 r.);
- wzrost kapitałów o 0,4 mld zł;
- wzrost pozostałych zobowiązań o 0,2 mld zł;
- zmniejszenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 0,2 mld zł.

Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:

- przyrost instrumentów dłużnych o 3,0 mld zł;
- wzrost należności od sektora finansowego o 3,0 mld zł;
- zwiększenie należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych o 2,2 mld zł;
- wzrost należności od sektora niefinansowego o 1,2 mld zł;
- zwiększenie pozostałych aktywów o 0,1 mld zł.

² Ewentualne różnice pomiędzy danymi, z zestawienia a danymi na wykresach spowodowane są zaokrągleniami.

Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych (mld zł)

3.1 Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych

Należności brutto³ banków spółdzielczych od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 6,3% (w całym sektorze bankowym o 7,1%), ze 109,2 mld zł do 116,1 mld zł.

Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

Należności brutto od sektora	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
	mar.18	mar.19	mar.18	mar.19	dynamika 03.18=100	udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 03.18=100
						mar.18	mar.19	mar.18	mar.19	
finansowego	37,4	40,4	34,2	34,8	108,0	0,1	0,1	1,0	0,4	45,9
niefinansowego	64,8	66,3	59,3	57,1	102,4	8,6	8,9	98,7	99,2	105,5
rządowego i samorządowego	7,1	9,4	6,5	8,1	132,3	0,3	0,2	0,3	0,3	100,9
Razem	109,2	116,1	100,0	100,0	106,3	9,0	9,1	100,0	100,0	104,9

Zauważyć trzeba, że należności zagrożone w portfelu kredytów od sektora niefinansowego stanowiły 99,2% wszystkich należności zagrożonych całego portfela kredytowego. Jednocześnie dynamika należności ogółem wyprzedzała dynamikę należności zagrożonych (odpowiednio 106,3% i 104,9%), a w przypadku należności od sektora niefinansowego dynamika należności zagrożonych wyprzedzała dynamikę należności ogółem (odpowiednio: 105,5% i 102,4%).

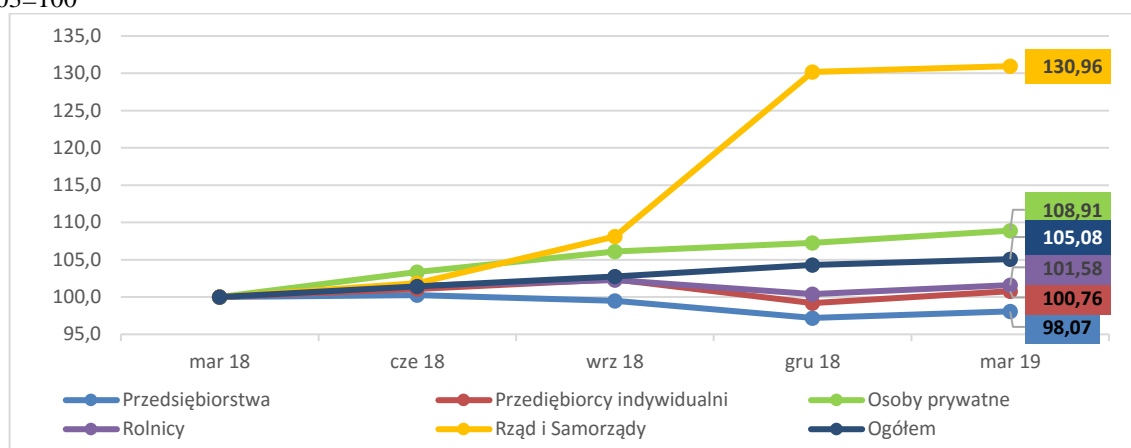
3.1.1 Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i rządowo-samorządowego wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 5,3% do 75,7 mld zł (w całym sektorze bankowym o 6,1%).

W IV kwartale 2018 r. należności od samorządów bardzo silnie wzrosły. W I kwartale 2019 r. wzrost nie był już tak istotny. Trzeba też zauważyć znaczący wzrost należności od osób prywatnych. I jedno, i drugie zjawisko świadczy o próbie przeorientowania polityki kredytowej przez banki spółdzielcze. Jest to zjawisko (zwłaszcza wzrost kredytów dla osób prywatnych) obserwowane od dłuższego czasu i świadczy o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tymi rynkami. Banki te wciąż jednak zainteresowane są przede wszystkim finansowaniem działalności gospodarczej i rolniczej (kredyty na ten cel stanowią ponad 70% należności od sektora niefinansowego). Na taką strukturę kredytów wpływ niewątpliwie ma tradycja tych banków – zostały utworzone właśnie w celu finansowania działalności rolników i rzemieślników.

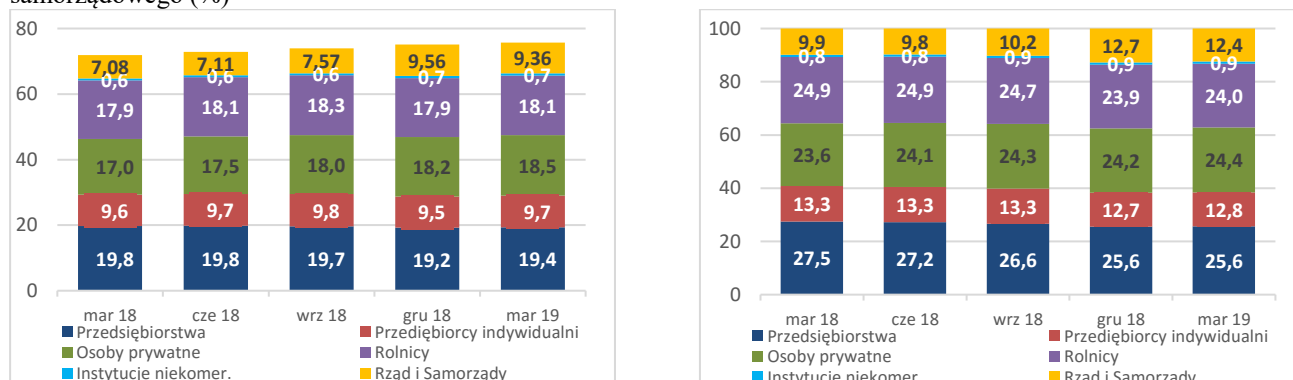
³ Bez pomniejszenia o odpisy i rezerwy celowe

Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2018.03=100

Należy dodać, że 63,6% kredytów dla osób prywatnych to kredyty mieszkaniowe, których wartość na koniec marca 2019 r. wynosiła 11,7 mld zł (15,5% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 12,7 mln zł było denominowane w walutach obcych.

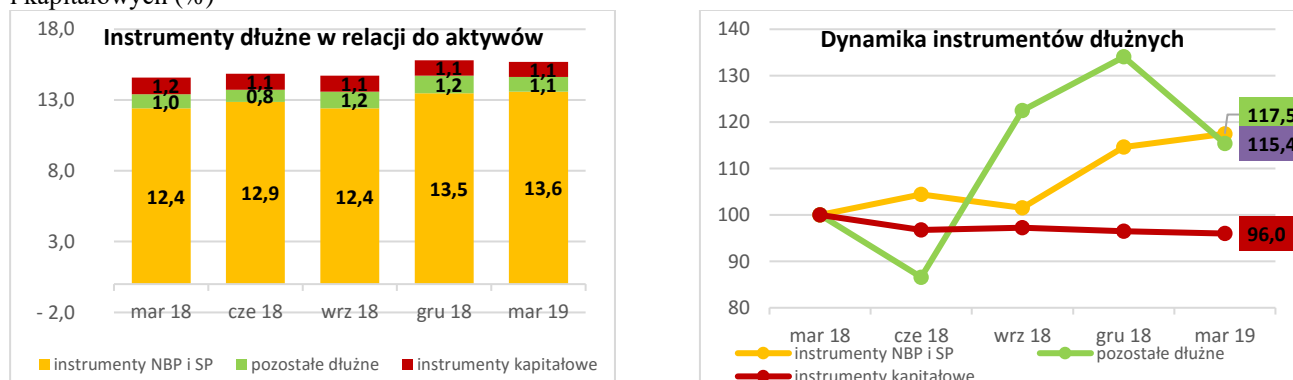
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo (mld zł) i struktura należności od sektora niefinansowego i rządowo samorządowego (%)

3.2 Instrumenty dłużne

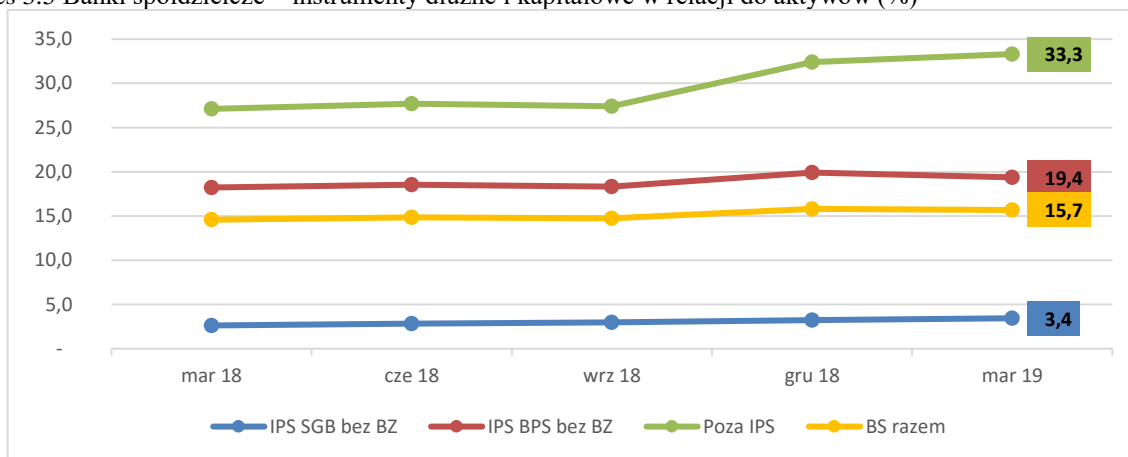
Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony pieniężne NBP i obligacje SP – zabezpieczają płynność. Niemniej na ich poziom w relacji do aktywów wyraźny wpływ ma również popyt na kredyt w terenie działania zrzeszonych banków spółdzielczych. Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB. Obrazuje to wykres 3.5 poniżej. Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym.

Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2018.03=100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

Wykres 3.5 Banki spółdzielcze – instrumenty dłużne i kapitałowe w relacji do aktywów (%)

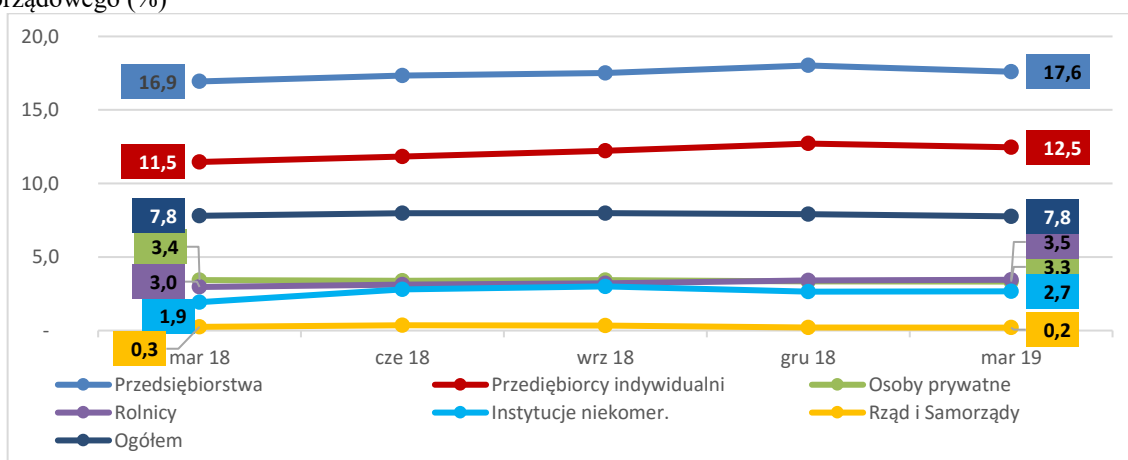

3.3 Jakość należności od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do marca 2018 r. pozostała na niezmiennym poziomie. Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem wyniósł 7,8% (w marcu 2018 r. 7,8%). Banki spółdzielcze już dziesiąty kwartał z rzędu mają ten wskaźnik wyższy niż komercyjne banki krajowe (5,8% w marcu 2019 r.).

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego wyniósł w marcu 2019 r. 8,9% (w marcu 2018 r. 8,6%), co wynikało przede wszystkim z pogorszenia jakości należności od MSP i przedsiębiorców indywidualnych.

Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

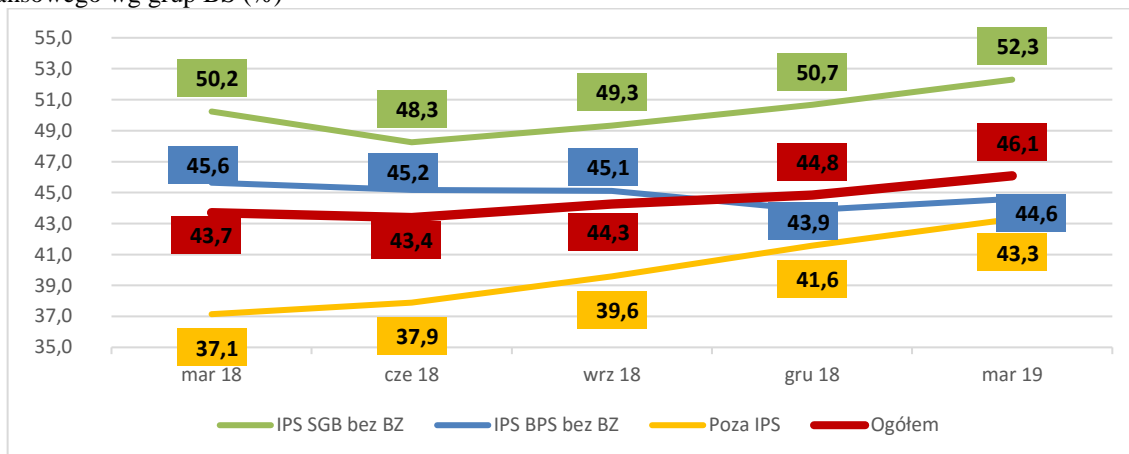
Utrzymuje się dobra jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasygnalizować jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł w marcu 2019 r. 1,7%, podobnie jak w marcu 2018 r. Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu wynoszącej prawie 13% rocznie.

3.3.1 Rezerwy celowe oraz odpisy na należności zagrożone

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków spowodowało istotne zwiększenie poziomu wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego, począwszy od grudnia 2017 r. Wynikiem rozporządzenia było zwiększenie podstawy tworzenia rezerw celowych o odsetki zastrzeżone, a w konsekwencji utworzenie odpisów aktualizujących na te odsetki, czego do tej pory banki stosujące zasady PSR nie robiły. Powyższa zmiana wpłynęła także korzystnie na wyniki banków spółdzielczych, gdyż odsetki zastrzeżone nie stanowiły przychodu banku a obecnie są zaliczane do przychodów odsetkowych. Stosowny odpis na te odsetki jest tworzony zgodnie z przepisami powyższego

rozporządzenia w odpowiednim procencie w zależności od grupy ryzyka danej należności. Zauważyć należy, że część banków spółdzielczych nadal tworzy ww. odpisy w kwocie odpowiadającej 100% naliczonych odsetek. W tych przypadkach ww. zmiana nie miała wpływu na wyniki tych banków. Niezależnie od powyższych zmian wskazać należy, że średni poziom wyrezerwowania w sektorze stale rośnie.

Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – relacja rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących do należności od sektora niefinansowego wg grup BS (%)

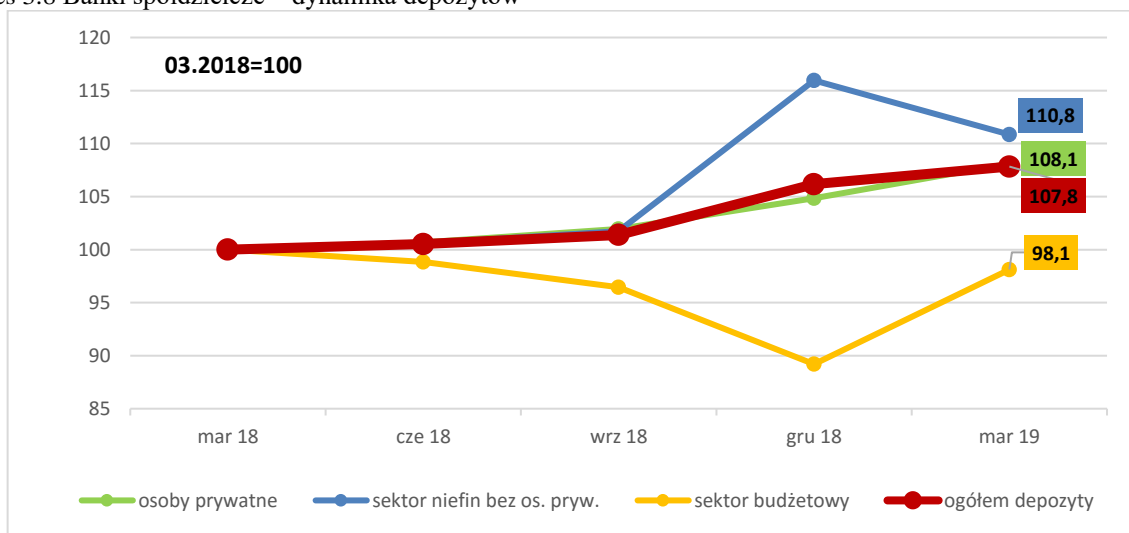

W stosunku do banków o najniższym poziomie wyrezerwowania należności, skierowane zostały wystąpienia nadzorcze z żądaniem przekazania informacji umożliwiającej weryfikację formalnej poprawności działań podjętych przez banki w tym zakresie. Tego typu działania podejmowane są również w trakcie aktualizacji kwartalnych ocen BION.

3.4 Depozyty banków spółdzielczych

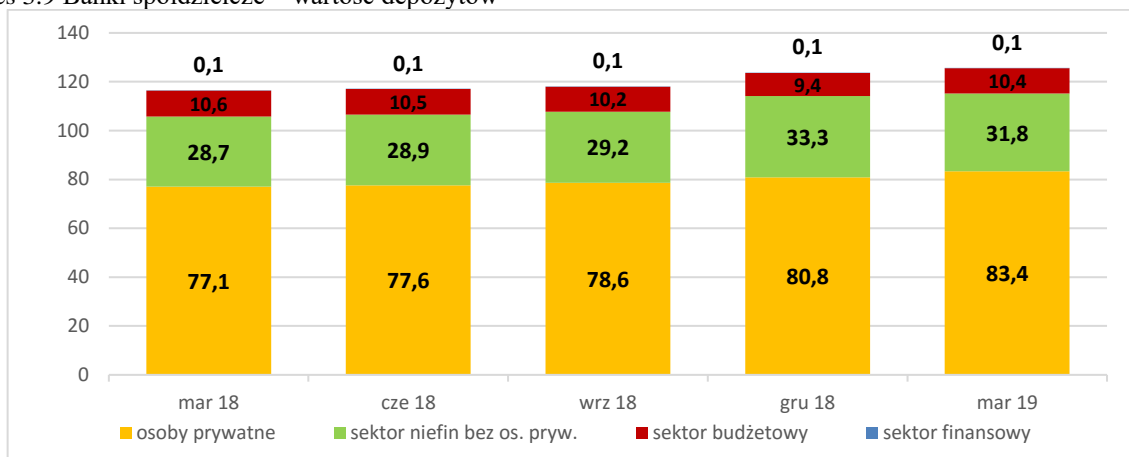
Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 7,8%, (w sektorze bankowym o 9,9%) do 125,6 mld zł.

Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – dynamika depozytów

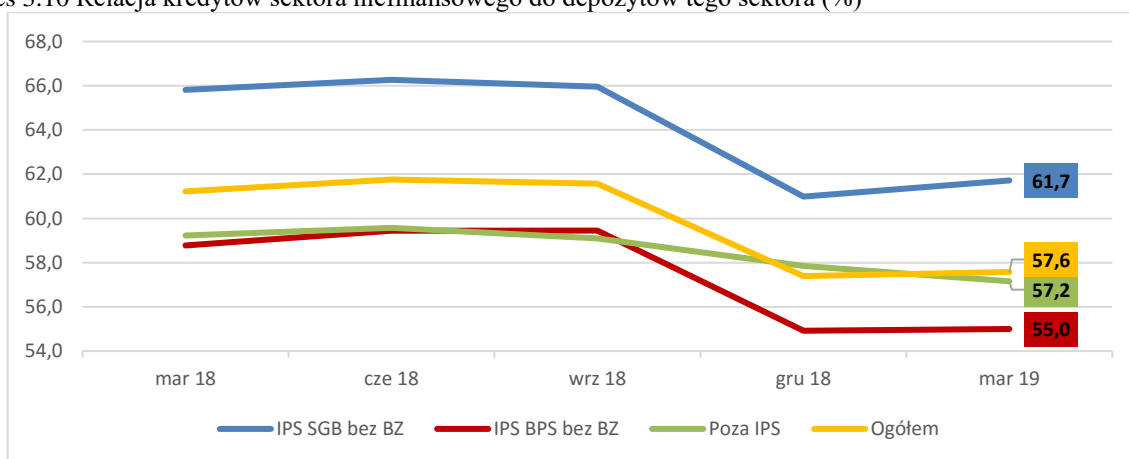
Największy wpływ na przyrost depozytów miały depozyty osób prywatnych. Było to związane ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, spadkiem bezrobocia oraz z wypłatami z programu 500+.

Wykres 3.9 Banki spółdzielcze – wartość depozytów

Depozyty osób prywatnych przewyższają należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego, co jest charakterystyczne dla bankowości spółdzielczej na całym świecie.

Wykres 3.10 Relacja kredytów sektora niefinansowego do depozytów tego sektora (%)

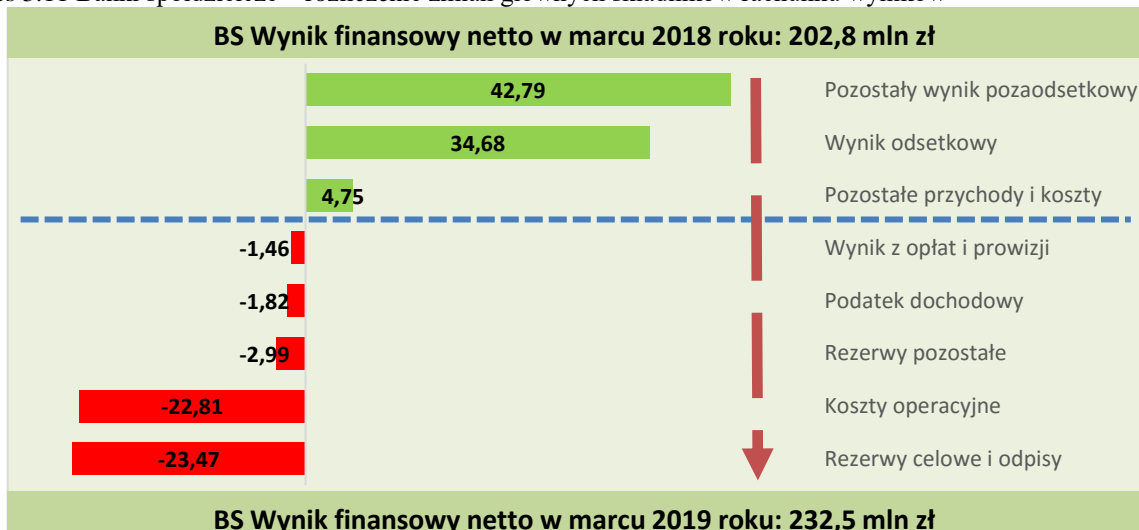

Nadwyżka depozytów nad kredytami jest lokowana w bankach zrzeszających oraz w instrumentach dłużnych.

3.5 Wyniki finansowe i efektywność

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych wzrósł w stosunku do marca 2018 r. o 14,6% (do 232,5 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 3,5 mln zł poniosły 2 banki.

Wykres 3.11 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

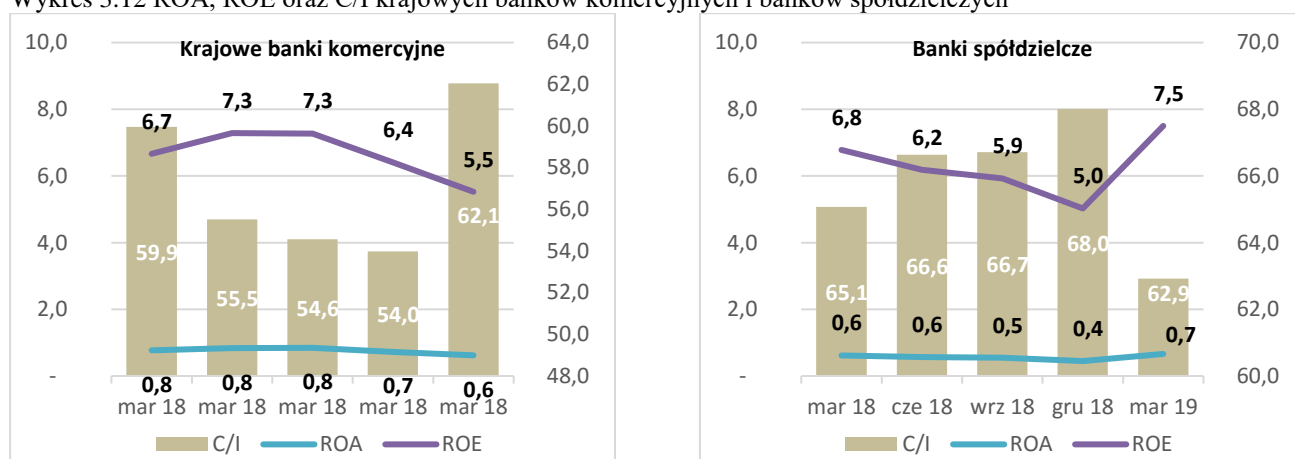

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych wzrósł w stosunku do marca 2018 r. o 14,6% (do 232,5 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 3,5 mln zł poniosły 2 banki. Głównymi czynnikami wzrostu był pozostały wynik pozaodsetkowy i odsetkowy. Rezerwy celowe i odpisy oraz koszty operacyjne wzrosły o 46,28 mln zł.

3.5.1 Efektywność

Wynik działalności w marcu 2019 r. zwiększył się o 6,3%, w stosunku do marca 2018 r., przy wzroście kosztów operacyjnych o 3,1%. W konsekwencji zmniejszył się wskaźnik C/I w stosunku do marca 2018 r.

Wykres 3.12 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych

4 Banki zrzeszające

Suma bilansowa banków zrzeszających zwiększyła się w ciągu 2018 r. o 7,3% (o 3,1 mld zł, do 45,1 mld zł).

Główne zmiany po stronie pasywów to zwiększenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 3,0 mld zł, zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,2 mld zł oraz zmniejszenie kapitałów o 0,1 mld zł (140,5 mln zł).

Pośród zmian w aktywach banków zrzeszających wskazać należy⁴:

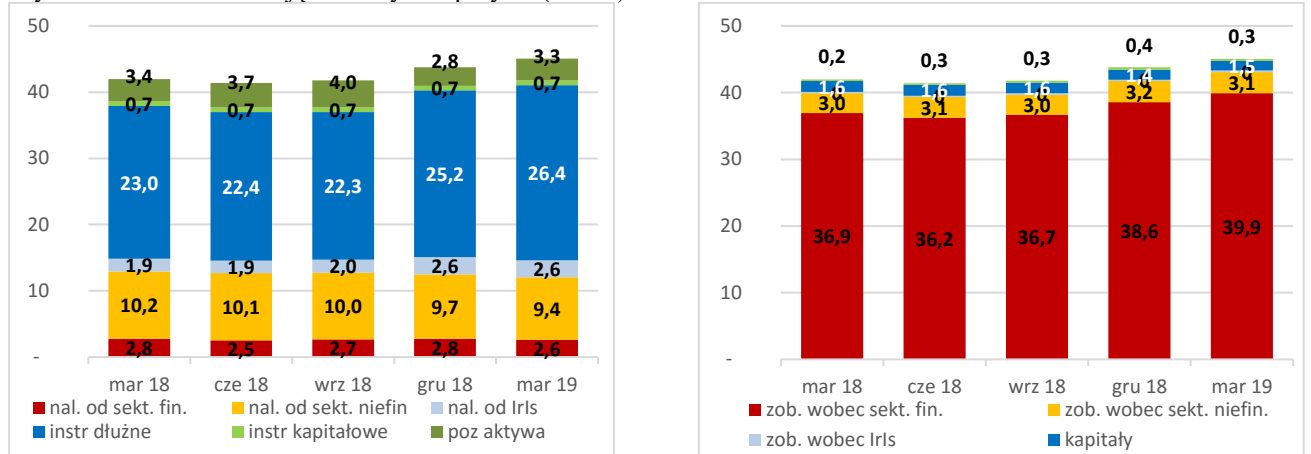
- zwiększenie instrumentów dłużnych o 3,4 mld zł (z tego wzrost instrumentów NBP i SP o 3,5 mld zł oraz zmniejszenie pozostałych instrumentów dłużnych o 0,1 mld zł);
- zwiększenie należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,6 mld zł;
- zmniejszenie pozostałych aktywów o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie należności od sektora finansowego o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie należności od sektora niefinansowego o 0,7 mld zł.

Podstawowymi zmianami po stronie pasywów były:

- zwiększenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 3,0 mld zł;
- zwiększenie zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,2 mld zł;
- zmniejszenie kapitałów o 0,1 mld zł (ściśle o 140,5 mln zł).

⁴ Ewentualne różnice pomiędzy danymi, z zestawienia a danymi na wykresach spowodowane są zaokrągleniami.

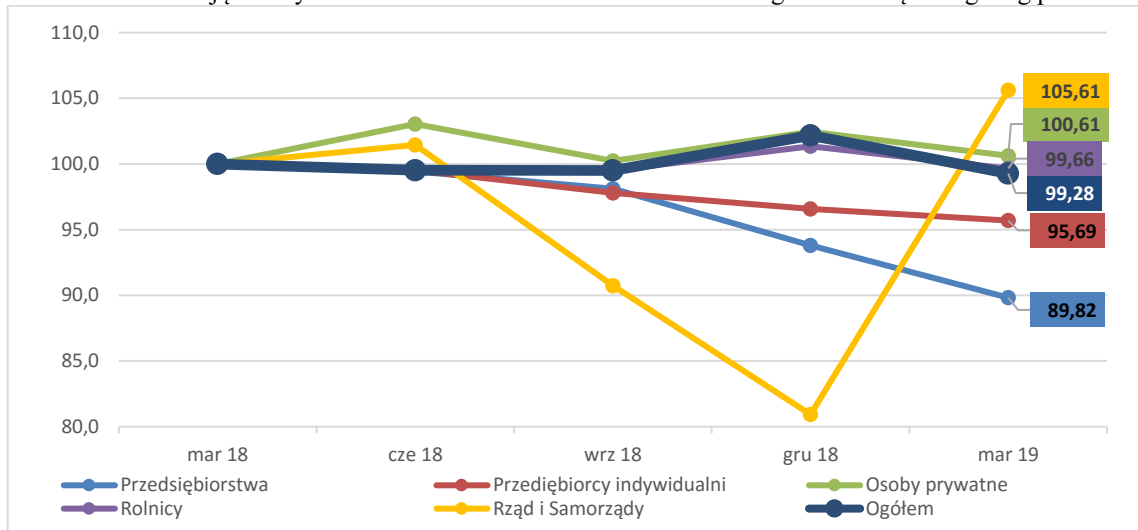
Wykres 4.1 Banki zrzeszające – aktywa i pasywa (mld zł)

4.1 Kredyty i inne należności brutto od sektora niefinansowego i samorządowego

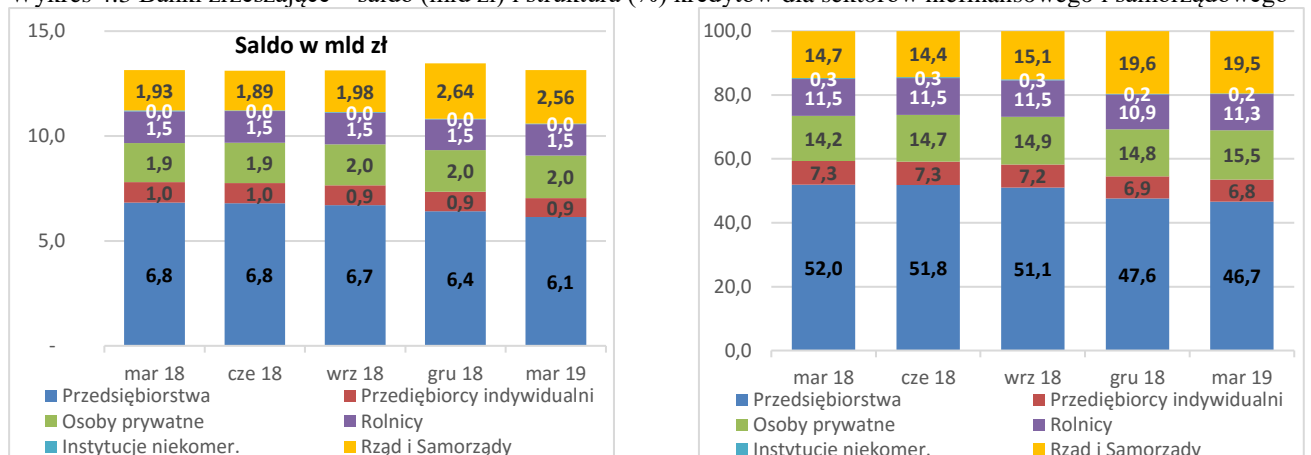
Należności brutto banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego nie zmieniły się w stosunku do marca 2018 r. i wynosiły 13,2 mld zł, zaś w przypadku samego sektora niefinansowego zmniejszyły się o 5,6% do 10,6 mld zł.

Wykres 4.2 Banki zrzeszające – dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego wg podmiotów

W przypadku należności od sektora niefinansowego, podobnie jak w bankach spółdzielczych, najszybciej rosła należności od osób prywatnych, lecz wzrost ten jest niewielki.

Wykres 4.3 Banki zrzeszające – saldo (mld zł) i struktura (%) kredytów dla sektorów niefinansowego i samorządowego

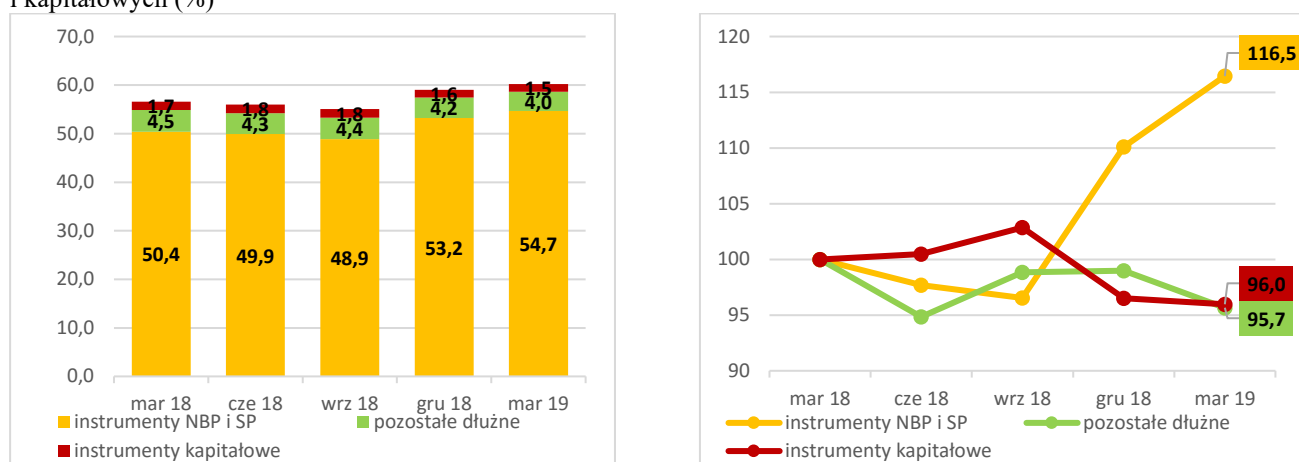
Jeśli chodzi o strukturę podmiotową, banki zrzeszające powielają strukturę banków spółdzielczych, zwłaszcza tych o aktywach większych niż 500 mln zł, przede wszystkim w przypadku finansowania przedsiębiorstw. Koncepcje dotyczące funkcjonowania zrzeszeń, szczególnie po utworzeniu systemów ochrony, zakładają stopniowe ograniczanie samodzielnej działalności kredytowej banków zrzeszających. Dotyczy to w szczególności SGB-Bank SA, którego strategia zakłada ograniczenie działalności kredytowej wyłącznie do kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

4.2 Instrumenty dłużne

Zmiany dwóch podstawowych składników bilansów banków zrzeszających (tzn. instrumentów dłużnych i kapitałowych oraz zobowiązań wobec sektora finansowego, czyli głównie wobec banków zrzeszonych) są ze sobą ściśle powiązane.

Instrumenty dłużne w bankach zrzeszających – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności dla banków spółdzielczych zrzeszonych.

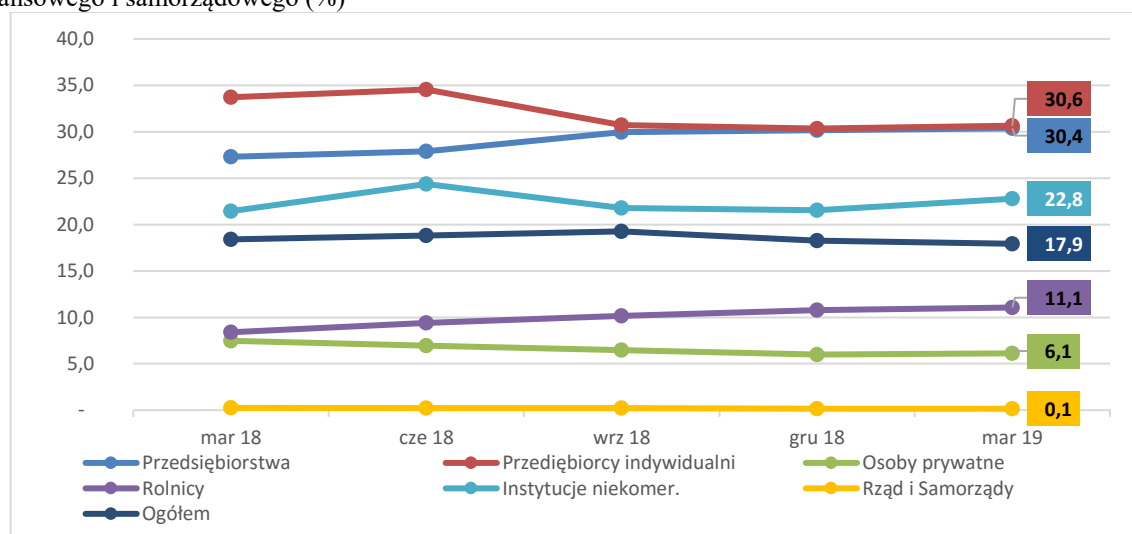
Wykres 4.4 Banki zrzeszające – dynamika (2018.03 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

4.3 Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych.

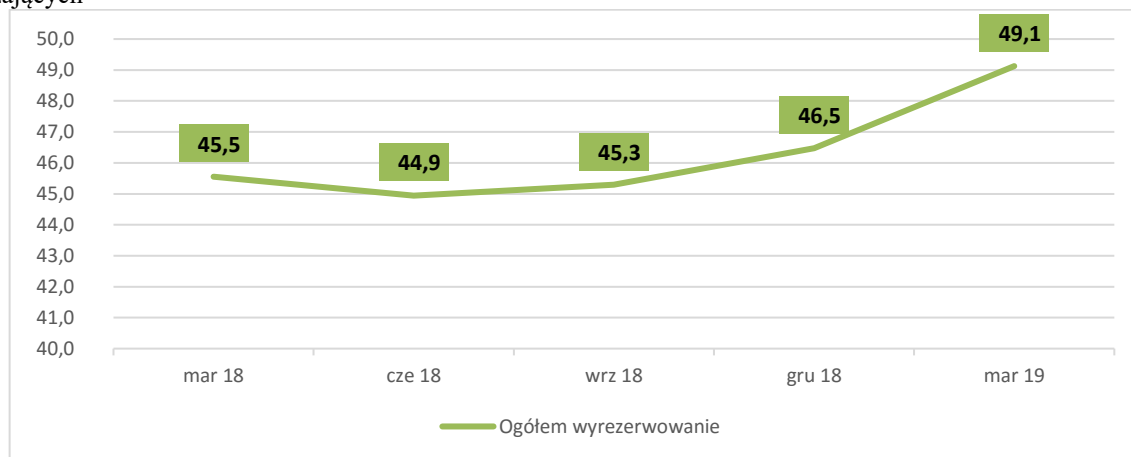
Wykres 4.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

W stosunku do marca 2018 r. nastąpiła poprawa jakości należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego oraz samorządów: udział należności zagrożonych obniżył się z 18,4% w marcu 2018 r. do 17,9% w marcu 2019 r. Poprawa nastąpiła w grupie przedsiębiorców indywidualnych: z 33,7% do 30,6% oraz osób prywatnych: z 7,5% do 6,1%. Pogorszenie wystąpiło przede wszystkim w grupie przedsiębiorstw: z 27,3% do 30,4% oraz rolników z 8,4% do 11,1%.

Wyrezerwowanie należności ze stwierdzoną utratą wartości od sektora niefinansowego w bankach zrzeszających wzrosło z 45,5% w marcu 2018 r. do 49,1% w marcu 2019 r.

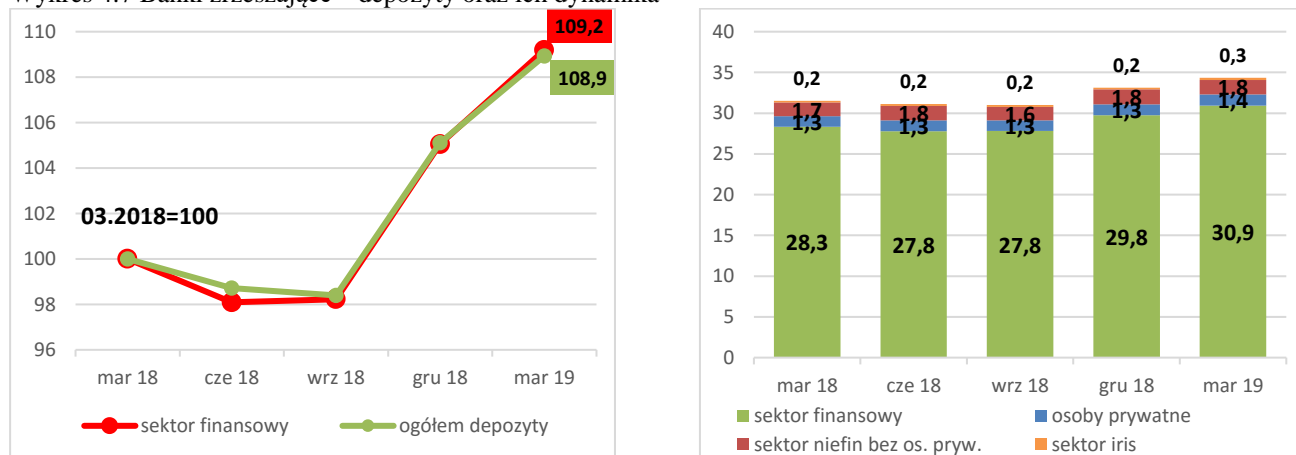
Wykres 4.6 Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających

4.4 Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających

Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w stosunku do marca 2018 r. o 8,9% (tj. o 2,8 mld zł, do 34,3 mld zł). Są one silnie skorelowane z depozytami składanymi przez banki zrzeszone.

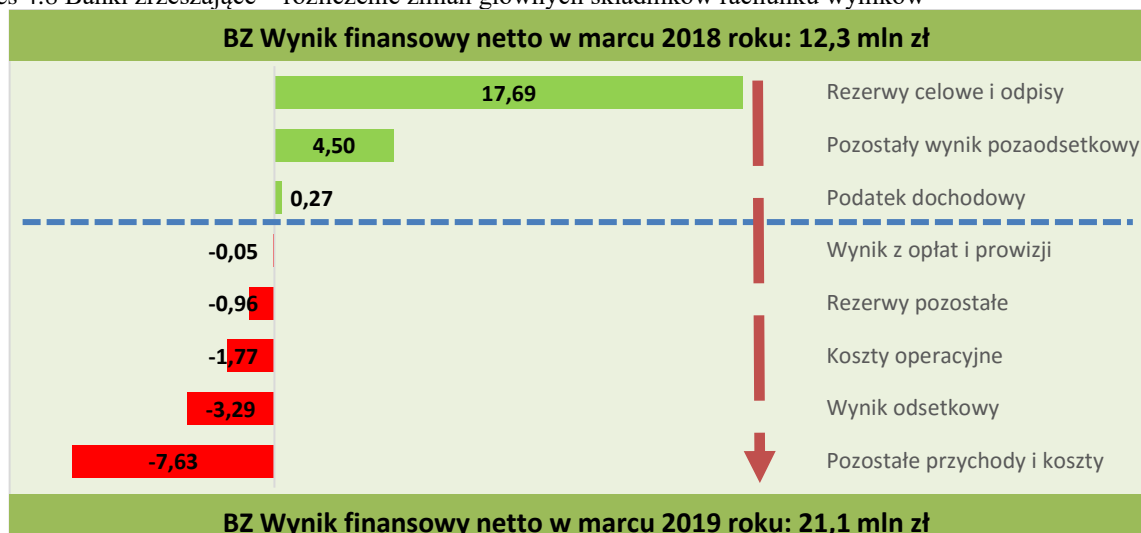
Wykres 4.7 Banki zrzeszające – depozyty oraz ich dynamika

4.5 Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających

Banki zrzeszające na koniec marca 2019 r. wykazały zysk netto w kwocie 21,1 mln zł, tj. o 8,7 mln zł więcej niż w I kwartale 2018 r.

Wykres 4.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

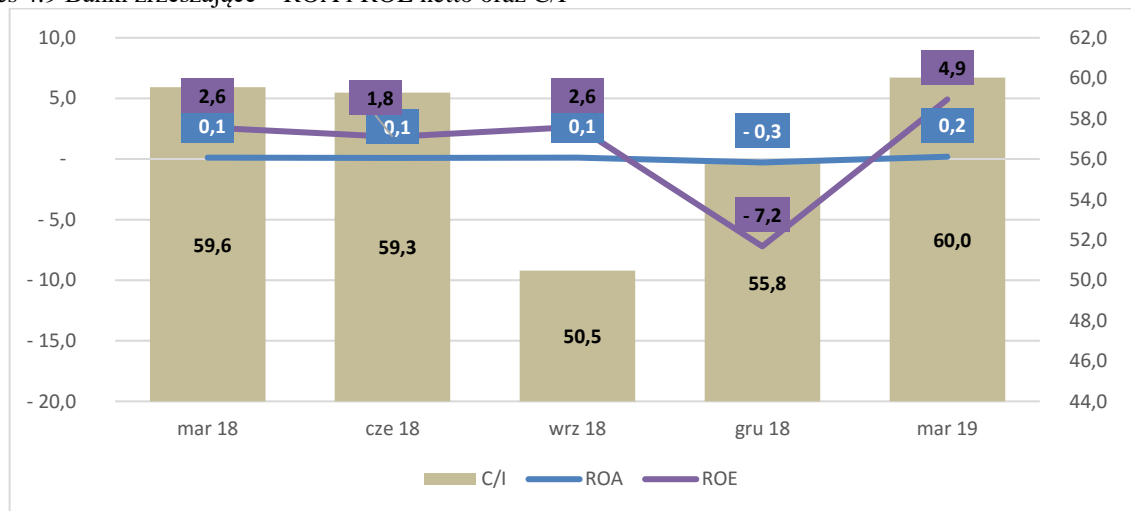

Wynik w głównej mierze został wypracowany wskutek utworzenia mniejszej kwoty rezerw i odpisów niż w I kwartale 2018 r. Obniżył się natomiast wynik odsetkowy oraz saldo pozostałych przychodów i kosztów

4.5.1 Efektywność

Wskaźniki efektywnościowe banków zrzeszających są niestabilne.

Wykres 4.9 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I

5 Sytuacja płynnościowa – normy LCR

Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wpływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie 100% od dnia 01.01.2018 r.

Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.

Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik zagregowany dla całej grupy. Banki te w dniu 31 marca 2019 r. spełniały normę LCR lub korzystały ze wskaźnika zagregowanego dla całego IPS.

6 Fundusze własne

Fundusze własne banków spółdzielczych w stosunku do marca 2018 r. wzrosły o 4,3% do 12,0 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,4% (wobec 17,1% w marcu 2018 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,6% wobec 16,2% w marcu 2018 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało w marcu 2019 r. 181 banków wobec 168 w marcu 2018 r. 3 banki posiadały fundusze własne mniejsze niż 1 mln euro.

Tabl. 6.1 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego

- 8% TCR wg CRR - 13,5% % TCR ze wszystkimi buforami obowiązujący w 2019 r.	Łączny współczynnik kapitałowy - 2018.03	Łączny współczynnik kapitałowy - 2019.03
TCR <8%	2	4
$8\% \leq \text{TCR} < 13,5\%$	46	15
$\text{TCR} \geq 13,5\%$	504	528
Razem	552	547

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec marca 2019 r. były niższe o 9,2% niż w marcu 2018 r. i wyniosły 1,7 mld zł. Kapitał Tier I stanowił 75,6% funduszy własnych (81,6% w marcu 2018 r.).

Dane liczbowe

Szczegółowe dane liczbowe sektora banków spółdzielczych dostępne są na stronie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego: https://www.knf.gov.pl/publikacje_i_opracowania w zakładce dane statystyczne.

Opracowano w Zespole Metodyk i Analiz Departamentu Bankowości Spółdzielczej.